

# SIVISTYSPALVELUT

## Toimialan kuvaus

Sivistyspalveluiden toimiala järjestää kuntalaisille kasvatukseen ja opetukseen sekä harrastamiseen ja hyvinvointiin liittyviä palveluja. Toimialan palvelualueita ovat varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelut, nuorisopalvelut, Kylän Kattaus sekä kulttuuripalvelut ja liikuntapalvelut.

Varhaiskasvatus, perusopetus, nuorisopalvelut sekä Kylän Kattauksen ruokapalvelut muodostavat kasvun ja oppimisen edistämisen kokonaisuuden. Kylän Kattaus toimii nettoyksikkönä osana Kasvun ja oppimisen palvelujen määrärahaa. Kulttuuripalvelut ja liikuntapalvelut edistävät yhdessä kaupunkilaisten hyvinvointia.

Sivistyksen toimialalla on kaksi lautakuntaa, sivistyslautakunta ja kulttuuri- ja liikuntalautakunta.

## Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

### Taloudelliset tavoitteet

#### Kasvun ja oppimisen palvelut

| 1 000 euroa                       | TP<br>2024        | TA/M2<br>2025     | TA<br>2026        | Muutos 2025–2026 |               |
|-----------------------------------|-------------------|-------------------|-------------------|------------------|---------------|
|                                   |                   |                   |                   | euroa            | %             |
| <b>Toimintatulot</b>              | <b>29 384,6</b>   | <b>30 803,1</b>   | <b>29 820,4</b>   | <b>-982,7</b>    | <b>-3,2 %</b> |
| Myyntitulot                       | 19 639,3          | 20 710,6          | 19 811,5          | -899,1           | -4,3 %        |
| Maksutulot                        | 4 840,8           | 4 804,1           | 5 378,1           | 574,0            | 11,9 %        |
| Tuet ja avustukset                | 3 641,5           | 4 669,4           | 3 678,8           | -990,6           | -21,2 %       |
| Muut toimintatulot                | 1 263,0           | 619,0             | 952,0             | 333,0            | 53,8 %        |
| <b>Toimintamenot</b>              | <b>286 744,2</b>  | <b>293 459,0</b>  | <b>304 542,4</b>  | <b>11 083,4</b>  | <b>3,8 %</b>  |
| Henkilöstömenot                   | 155 565,0         | 161 941,1         | 166 286,3         | 4 345,2          | 2,7 %         |
| Palvelujen ostot                  | 61 467,2          | 61 214,3          | 68 146,4          | 6 932,1          | 11,3 %        |
| Aineet, tarvikkeet ja tavarat     | 6 573,5           | 7 290,0           | 7 048,4           | -241,6           | -3,3 %        |
| Avustukset                        | 6 441,5           | 6 389,0           | 5 784,0           | -605,0           | -9,5 %        |
| Muut toimintamenot                | 56 696,9          | 56 624,5          | 57 277,3          | 652,7            | 1,2 %         |
| <b>Toimintakate (sitova taso)</b> | <b>-257 359,6</b> | <b>-262 655,9</b> | <b>-274 722,0</b> | <b>-12 066,1</b> | <b>4,6 %</b>  |

Tiliryhmäkohtaiset tulojen ja menojen kohdennukset sekä tulojen ja menojen sitovuus käyttösuunnitelmiseen päätetään sivistyslautakunnan käyttösuunnitelmakäsittelyssä 10.12.2025. Tiliryhmäkohtaisiin lukuihin tulee täsmennyksiä taloussuunnitteluprosessin edetessä ja eurovaikutusten täsmennyessä.

## Toiminnalliset tavoitteet

### Kasvun ja oppimisen palvelut

| Kasvun ja oppimisen palvelut                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                        |                                                                                               |                                                    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------|
| Toiminnallinen tavoite                                                                                                                                                                                        | Toiminnallinen mittari                                                                                                                                                          | Lähtötaso                                                                                                              | Tavoitetaso                                                                                   | Palvelualue/vastuutaho                             |
| Varhaiskasvatus- ja esi- ja perusopetuspalvelut järjestetään kysynnän mukaisesti lähipalveluna ja lähikouluperiaatteen mukaisesti.                                                                            | Palveluverkko-suunnitelma, investointiohjelma Lapsen ja oppilaan saama tuki lähipalveluna vahvistuu inklusiivisen periaatteen mukaisesti.                                       | Perusopetuksessa oppilas-kohtainen tuki toteutuu alle 50 %.<br><br>Esiopetus toteutuu lähikouluperiaatteen mukaisesti. | Perusopetuksessa yli 50 % oppilaskohtaista tukea saavista oppilaista saa tuen lähikoulussaan. | Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelualueet |
| Muuttunut tuen lainsäädäntö toteutuu esi- ja perusopetuksessa kunnallisissa ja yksityisissä palveluissa.                                                                                                      | Esiopetuksessa ryhmäkohtaiset tukimuodot on kirjattu pedagogiseen suunnitelmaan (PESU).<br><br>Perusopetuksessa toteutuu vähintään 0,122 / oppilas / koulu ryhmäkohtainen tuki. | Pedagogiseen suunnitelmaan kirjatut ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat käytössä.<br><br>Lakisääteinen resursointi.         | Lapsikohtaisen tuen tarve vähenee.<br><br>Oppilaskohtaisen tuen tarve vähenee.                | Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelualueet |
| Yhtenäinen opinpolku (5–8-vuotiaat) laajenee kolmessa vaiheessa kaikkiin päiväkoteihin ja kouluihin.                                                                                                          | Yhtenäinen opinpolku toteutuu muissakin yksiköissä kuin päiväkotikouluissa.                                                                                                     | Yhtenäinen opinpolku toteutuu itsenäisissä päiväkotikouluissa.                                                         | Yhtenäinen opinpolku laajenee satelliittipäiväkotikouluihin.                                  | Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelualueet |
| Koulupudokkaiden määrän väheneminen perusopetuksessa.                                                                                                                                                         | Yhä useampi saa päättötodistuksen.                                                                                                                                              | 32 oppilasta                                                                                                           | 25 oppilasta                                                                                  | Perusopetuksen palvelualue                         |
| Selvittämättömien koulu-poissaolojen vähentäminen.                                                                                                                                                            | Huoltajien tiedottaminen poissaololuokituksista.                                                                                                                                | 19 211 poissaolomerkintää                                                                                              | Poissaolomerkinnät vähenevät 5 %                                                              | Perusopetuksen palvelualue                         |
| Varmistamme oppimisen ja koulunkäynnin tuen toteutumisen.                                                                                                                                                     | Jyväskyläläisten lasten ja nuorten oppimisen tuen ostopalveluiden määrä Valterikoulu Onervassa.                                                                                 | 44 jyväskyläläistä oppilasta                                                                                           | 34 jyväskyläläistä oppilasta                                                                  | Perusopetuksen palvelualue                         |
| Parannamme oppijoiden ja huoltajien osallisuutta ottamalla käyttöön DiggiOne - palvelut kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön, opetuksen suunnitteluun ja arviointiin sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukeen. | Käyttäjämäärä                                                                                                                                                                   | Käyttäjiä 0 %.                                                                                                         | 30 %                                                                                          | Perusopetuksen palvelualue                         |
| Mahdollisimman moni oppilas syö kouluaterian päivittäin                                                                                                                                                       | Lautaslaskennan avulla saatava                                                                                                                                                  | 80 %                                                                                                                   | 90 %                                                                                          | Kylän Kattaus                                      |

|                                                                                                                          |                                   |                                  |                                  |               |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------|----------------------------------|----------------------------------|---------------|
|                                                                                                                          | ruokailijamäärä (%)               |                                  |                                  |               |
| Ruokalistan hiilijalanjäljen lähtötason määrittäminen vuoden 2026 aikana                                                 | Hiilidioksidiekvivalentti CO2-ekv | Määritellään vuoden 2026 aikana. | Määritellään vuoden 2026 aikana. | Kylän Kattaus |
| Ruokahävikin kokonaismäärän (lautas- ja tarjoiluhävikki ja keittiön biojäte) lähtötason selvittäminen vuoden 2026 aikana | Ruokahävikin kokonaismäärä kg (%) | Määritellään vuoden 2026 aikana. | Määritellään vuoden 2026 aikana. | Kylän Kattaus |

## Määrärahan jakautuminen palvelualueittain

### Kasvun ja oppimisen palvelut

| 1 000 euroa                   | TP<br>2024        | TA/M2<br>2025     | TA<br>2026        | Muutos 2025–2026 |               |
|-------------------------------|-------------------|-------------------|-------------------|------------------|---------------|
|                               |                   |                   |                   | euroa            | %             |
| Yhteiset palvelut ja hallinto | 2 063,9           | 2 756,0           | 1 756,0           | -1 000,0         | -36,3 %       |
| Varhaiskasvatus               | 4 507,1           | 4 016,1           | 4 360,1           | 344,0            | 8,6 %         |
| Perusopetus                   | 4 966,5           | 6 064,5           | 6 054,5           | -10,0            | -0,2 %        |
| Nuorisopalvelut               | 1 269,5           | 1 389,4           | 1 715,4           | 326,0            | 23,5 %        |
| Kylän Kattaus                 | 16 577,6          | 16 577,1          | 15 934,4          | -642,7           | -3,9 %        |
| <b>Toimintatulot yhteensä</b> | <b>29 384,6</b>   | <b>30 803,1</b>   | <b>29 820,4</b>   | <b>-982,7</b>    | <b>-3,2 %</b> |
| Yhteiset palvelut ja hallinto | 8 116,4           | 8 714,9           | 7 875,9           | -839,0           | -9,6 %        |
| Varhaiskasvatus               | 108 021,0         | 112 042,2         | 116 058,8         | 4 016,6          | 3,6 %         |
| Perusopetus                   | 148 154,0         | 149 455,5         | 156 352,1         | 6 896,6          | 4,6 %         |
| Nuorisopalvelut               | 7 094,8           | 7 369,3           | 8 343,2           | 973,9            | 13,2 %        |
| Kylän Kattaus                 | 15 358,0          | 15 877,1          | 15 912,4          | 35,3             | 0,2 %         |
| <b>Toimintamenot yhteensä</b> | <b>286 744,2</b>  | <b>293 459,0</b>  | <b>304 542,4</b>  | <b>11 083,4</b>  | <b>3,8 %</b>  |
| Yhteiset palvelut ja hallinto | -6 052,5          | -5 958,9          | -6 119,9          | -161,0           | 2,7 %         |
| Varhaiskasvatus               | -103 513,9        | -108 026,1        | -111 698,7        | -3 672,6         | 3,4 %         |
| Perusopetus                   | -143 187,6        | -143 391,0        | -150 297,6        | -6 906,6         | 4,8 %         |
| Nuorisopalvelut               | -5 825,3          | -5 979,9          | -6 627,8          | -647,9           | 10,8 %        |
| Kylän Kattaus                 | 1 219,6           | 700,0             | 22,0              | -678,0           | -96,9 %       |
| <b>Toimintakate yhteensä</b>  | <b>-257 359,6</b> | <b>-262 655,9</b> | <b>-274 722,0</b> | <b>-12 066,1</b> | <b>4,6 %</b>  |

Toimialan yhteisten palvelujen ja hallinnon toimintatuloihin ja toimintamenoihin on tehty Kasvun ja oppimisen hanketoiminnan määrärahavarausta koskeva nettovaikutukseton tekninen oikaisu nykyistä toteumaa vastaavalle tasolle.

Perusopetuksen palvelualueen toimintamenoihin sisältyy 875 000 euroa lukiotoiminnan tukea.

## Toimialan yhteiset palvelut ja hallinto

### Toiminnan kuvaus

Toimialan yhteisiin palveluihin ja hallintoon kuuluvat kasvun ja oppimisen hallinnon yksikkö, sivistyslautakunnan menot, koko määrärahalle yhteiset konsernihallinnon palvelut, toimialan keskitetty talousyksikkö sekä kasvun ja oppimisen palveluohjaus- ja asiantuntijatiimi. Kasvun ja oppimisen palvelujen hankkeita (pl. nuorisopalvelujen hankkeet) seurataan myös yhteisten palvelujen kokonaisuudessa.

Palveluohjauksen perustehtäviin kuuluvat varhaiskasvatustilain mukainen palveluohjaus, varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen lasten sijoitus- ja palvelupäätökset, yksityisen varhaiskasvatuksen palvelusetelien päätökset, perusopetuksen palveluohjaus ja kouluun ilmoittautumisen koordinointi, lakisääteinen yksityisen varhaiskasvatuksen palveluntuottajien hyväksyntä, perehdyttäminen, ohjaus, neuvonta ja valvonta.

Asiantuntijatiimi toimii päiväkotien ja koulujen kasvatus- ja opetustyön sekä hallinnon ja päätöksenteon valmistelun tukena. Tiimin asiantuntijuutta hyödynnetään myös kaupunkitasoisesti yli palvelualueiden. Tiimi vastaa tuen suunnittelusta ja resurssoinnista kasvun ja oppimisen tuen kehittämissuunnitelman mukaisesti. Tiimin vastuulla on opetussuunnitelmien mukaisen pedagogisen toiminnan kehittäminen ja arviointi, päiväkotikoulujen yhtenäisen toimintakulttuurin ja 5–8-vuotiaiden lasten yhtenäisen opinpolun kehittäminen. Tiimillä on kokonaisvastuu varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen hankkeista.

Kasvun ja oppimisen TVT-tiimin henkilöstö siirtyy vuoden 2025 aikana (syksyn talousarviomuutokset) Digipalvelujen määrärahaan. Jatkossa tiimin tehtävistä vastaa Digipalveluiden sivistyksen ICT-tiimi.

Sivistyksen toimialan talousyksikkö toimii koko toimialan talouden ohjauksen, talouden raportoinnin, sisäisen laskentatoimen ja taloussuunnittelun sekä keskitettyjen osto- ja myyntilaskutuksen tehtävissä. Yksikkö vastaa, koordinoi ja kehittää toimialatasoisia talouden ydinprosesseja yhteistyössä toimialan eri yksiköiden, talouden ohjauksen sekä eri sidosryhmien kanssa.

Kasvun ja oppimisen palveluissa on edistetty yhteistä työtä varhaiskasvatus-, perusopetus- ja nuorisopalveluissa. Tavoitteet ja toimenpiteet on kirjattu Kasvun ja oppimisen palveluiden kehittämisohjelmaan, jonka päivitysprosessi käynnistetään syksyn 2025 aikana.

### Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Toimialan yhteisiin palveluihin varataan 0,5 henkilötyövuoden resurssi kaupunkitasoisen maksuliikennesuunnittelijan tehtävään. Tehtävän tarkoituksena on suunnitella, yhdenmukaistaa ja ohjeistaa kaupunkitasoisesti kassatoimintoja, -toimintatapoja ja maksamisen ratkaisuja. Uusi rooli pienentää kassatoimintaan liittyviä riskejä, toteuttaa sisäistä valvontaa sekä varmistaa lakien ja säädösten noudattamisen (compliance-rooli).

DigiOne hanke jatkuu ja käyttöönottoprojekti alkaa. DigiOne tulee käyttöön siirtymävaiheen ajaksi Primus-järjestelmän rinnalle.

## Varhaiskasvatus

### Toiminnan kuvaus

Varhaiskasvatusta ja esiopetusta järjestetään 44 kunnallisessa päiväkodissa, 14 päiväkotikoulussa ja 23 yksityisessä päiväkodissa. Esiopetusta järjestetään lisäksi viiden (5) koulun tiloissa. Kunnallisia perhepäivähoitajia on työssä 19 ja yksityisiä 41. Kaksi kunnallista ryhmäperhepäivähoitoryhmää jatkaa koulutuskuntayhtymä Gradian Priimus-kampuksella. Kuusi (6) kunnallista päiväkotia on avoinna klo 5.00–22.30 ja Tapiolan päiväkodissa järjestetään ympärivuorokautista ja viikonloppuhoitoa. Siilinjärven on varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhteinen ryhmä, jossa on erityistä tukea ja vaativaa hoitoa tarvitsevia lapsia ja oppilaita.

Uusi Lohikosken päiväkotitoiminta on aloittanut toimintansa 1.8.2025. Toiminta Tikkakosken päiväkodissa on päättynyt toukokuussa 2025, ja lisätiloja alueen varhaiskasvatus- ja esiopetusikäisille lapsille on saatu Liinalammilta päiväkotikoulusta. Keskustassa toimii Voionmaan väistöpäiväkotitoiminta uuden Keskustan päiväkotikoulun rakennusvaiheen ajan. Lisäksi rakennetaan uutta Kivistön päiväkotitoimintaa, joka otetaan käyttöön elokuussa 2026. Jyskän koulun yhteyteen peruskorjataan tiloja esiopetusikäisille lapsille. Ritonien päiväkotiryhmän tiloista on luovuttu. Mäki-Matin ja Yrttisuon perhepuistoissa järjestetään avointa varhaiskasvatusta. Lisäksi Jyväskylän kaupungilla on kumppanuussopimus Tourutuvan avoimen päiväkodin kanssa.

Yksityisen varhaiskasvatuksen palvelusetelin arvoa korotettiin 1.8.2025. Palvelusetelin indeksikorotuksen vaikutus vuoden 2026 talousarvioon on noin 0,7 miljoonaa euroa. Uusi varhaiskasvatuksen palvelusetelilaki on käsitelty eduskunnassa ja tulee voimaan tammikuussa 2026.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen tuntivälyksiin ja maksuprosentteihin tuli muutos 1.8.2025 alkaen. Perheet valitsevat lapsen palvelutarpeen tuntimäärän kolmesta vaihtoehtoisesta tuntivälyksestä. Vuoden 2026 talousarviossa varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen tulotavoitetta on nostettu 0,3 miljoonalla eurolla.

### Toiminnan painopistealueet

Varhaiskasvatuksessa keskeisenä kehittämisteemana ovat hyvinvoivat ammattilaiset ja työyhteisöt sekä hyvinvoivat lapset. Kehittämisteema on yhteinen perusopetuksen ja nuorisopalveluiden kanssa. Kasvun ja oppimisen kehittämisohjelmaa jatketaan, ja sen sisältöä päivitetään syksyn 2025 aikana. Tunne-, turva- ja vuorovaikutustaitojen systemaattinen kehittäminen jatkuu, ja kehittämisessä hyödynnetään Kasvun ja oppimisen palveluiden yhteisiä toimintamalleja. Tuen lainsäädännön uudistus astuu voimaan 1.8.2025, ja se koskee tässä vaiheessa esi- ja perusopetusta. Tuen rakenteita, prosesseja ja toimintatapoja kehitetään uuden lainsäädännön mukaisiksi.

Työyhteisöjen tavoitteena on onnistuminen osaavan henkilöstön rekrytoinnissa, työn houkuttelevuudessa ja työsuhteiden jatkuvuudessa. Päiväkodin johtajat ja muu henkilöstö panostavat perehdyttämiseen yhdessä sovittujen suunnitelmien mukaisesti. Rekrytointia kehitetään monikanavaisesti sekä yhteistyötä tehdään oppilaitosten ja työllisyyspalveluiden kanssa.

Varhaiskasvatuksen toiminnanohjaus- ja viestintäjärjestelmä leikkaa läpi varhaiskasvatuksen järjestämisen koko prosessin. Toiminnanohjaus- ja viestintäjärjestelmän uudistaminen -hankkeessa on kartoitettu hankintavaihtoehdot ja seuraavaksi käynnistetään hankintatoimet. Hankinta ja palvelun käyttöönotto on laaja ja monen asiantuntijatahon yhteinen ponnistus, jolla tavoitellaan esimerkiksi

kustannussäästöjä, parempaa käytettävyyttä, yhtenäisyyttä ja datan eheyttä, yhden luukun käyttäjähallintaa sekä tietoturvallisuutta ja tietosuojaa. Hanke kohdistuu vuosille 2025–2026.

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhtenäistä opintopolkua kehitetään vaiheittain, ja se pohjautuu pedagogiseen käsikirjaan. Yhtenäiselle opintopolulle työstetään erilaisia malleja esi- ja alkuopetusryhmien alueellisten sijaintien mukaan. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstö tekee tiivistä yhteistyötä ja toteuttaa yhteisiä suunnitelmia. Uusi toimintakulttuuri näkyy päiväkotikouluissa myös kasvatus- ja opetushenkilöstön yhteiskäytössä.

Varhaiskasvatuksen laadunarviointia toteutetaan monimenetelmäisesti kattuen henkilöstön, lapset ja perheet. Kansallisella laadunarviointijärjestelmä Valssilla toteutetaan varhaiskasvatuksen laadunarviointiprosesseja, joista saatavan tiedon pohjalta toimintaa suunnitellaan ja kehitetään.

## **Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna**

Hallitus on antanut esityksen eduskunnalle varhaiskasvatuksen palvelusetelitä koskevan lainsäädännön uudistamisesta ja siirtämisestä opetus- ja kulttuuriministeriöön 1.1.2026 alkaen. Uusi laki varhaiskasvatuksen palvelusetelistä vastaisi pääperiaatteiltaan varhaiskasvatukseen aiemmin sovellettua sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annettua lakia, sisältäen tarvittavat varhaiskasvatuksen toimialan täsmennykset. Esityksen mukaan omavastuuosuuden ohella perheeltä ei tulisi periä muita varhaiskasvatuskasvatusmaksuja. Omavastuuosuudella tarkoitetaan palvelutuottajan kokonaishinnan ja palvelusetelin arvon välistä erotusta, mikä jää asiakkaan itsensä maksettavaksi. Omavastuuosuuden tulisi olla riittävä kattamaan ne varhaiskasvatuksen perustoiminnasta aiheutuneet kustannukset, joita palveluseteli ei kata. Lainsäädännön uudistus ja palvelusetelin arvo pitäisi saat-  
taa lain mukaiseksi 1.8.2026 alkaen.

Esi- ja perusopetuksen oppimisen tuen lakiuudistus on tullut voimaan 1.8.2025. Uudistuksen toimeenpano ja jalkautuminen varmistetaan sekä valtakunnallisesti että paikallisesti tiedottamalla henkilöstöä uudistuksen sisällöstä. Tuen uudistamisen prosessissa tehdään yhteistyötä perusopetuksen, opiskeluhoollon ja hyvinvointialueen toimijoiden kanssa. Jyväskylän esiopetussuunnitelma on päivitetty keväällä 2025 huomioiden tuen uudistuksen keskeiset muutokset.

Henkilöstön sairauspoissaolojen ja lyhytaikaisten sijaisten vähentäminen, vuosilomajärjestelyt ja palvelujen laajuus koulujen loma-aikoina vaativat toiminnan suunnittelua, seuranta ja arviointia esi-  
henkilöalueittain. Lisäksi tarvitaan päiväkodin johtajien välistä yhteistyötä henkilöstöresurssien käytössä.

## Perusopetus

### Toiminnan kuvaus

Jyväskylän kaupungin perusopetuspalveluihin kuuluvat kaikki kaupungin ylläpitämät perusopetusta tarjoavat koulut sekä iltapäivätoiminta. Opetusta järjestetään yhteensä 38 kouluyksikössä.

Vuoden 2025 lopussa kaupungin omissa kouluissa opiskelee arviolta 12 070 peruskouluikäistä lasta ja nuorta. Ennusteiden mukaan vuodesta 2025 oppilasmäärä vähenee vuoteen 2029 vähenee noin 1 100 oppilaalla. Muutokset vaihtelevat kuitenkin eri kaupunginosien välillä. Vuosiluokkien 1–6 oppilasmäärä on ollut laskussa jo neljän vuoden ajan huippulukemien jälkeen, ja sen arvioidaan pienenevän nykyisestä lähes 1 200 lapsella vuoteen 2035 mennessä. Myös yläkouluikäisten määrä on vähenemässä arviolta noin 1 000 oppilaalla vuoteen 2039 mennessä.

Perusopetuksen valmistavan opetuksen oppilasmäärä on pysynyt korkealla tasolla, vaikka Jyväskylän vastaanottokeskustoimintaa on supistettu. Sen sijaan opiskelu- ja työperäinen maahanmuutto on lisääntynyt merkittävästi.

Jyväskylässä perusopetus järjestetään laadukkaasti, painottaen toimintakulttuurin uudistamista ja monipuolisten oppimisympäristöjen hyödyntämistä. Opetussuunnitelma pohjautuu seitsemään laaja-alaisen osaamisen alueeseen. Lasten ja nuorten yhtenäistä opintopolkua vahvistetaan tiiviissä yhteistyössä varhaiskasvatuksen ja nuorisopalveluiden kanssa. Yhteisiä tavoitteita kehitetään muun muassa yhteisen kehittämisohjelman ja tuen kehittämissuunnitelman avulla.

Kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen yksikkö vastaa alle 17-vuotiaiden kotoutumiseen liittyvistä asioista kasvun ja oppimisen palveluissa. Se huolehtii myös esi- ja perusopetuksen valmistavan opetuksen järjestämisestä, eri kielten oppimäärien opetuksesta, yhteisten katsomusaineiden opetuksesta sekä koulujen kansainvälisyyskasvatuksen koordinoinnista.

### Toiminnan painopistealueet

Jyväskylän kaupungissa varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja nuorisopalveluiden yhteistä tulevaisuutta rakennetaan kasvun ja oppimisen palvelujen kehittämisohjelman 2023–2025 tavoitteiden ja teemojen pohjalta. Kaupunkistrategian valmistumisen jälkeen vuoden 2025 aikana laaditaan uusi kehittämisohjelma.

Perusopetuksessa painotetaan tunne-, turva- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamista. Näiden taitojen järjestelmällinen kehittäminen perustuu yhteisiin toimintamalleihin, kuten Hyvinvoinnin vuosikelloon, Väkivallan, kiusaamisen, häirinnän ja syrjinnän vastaiseen toimintamalliin, Lainvastaiset teot koulussa -malliin sekä Poissaolomalliin.

Kasvun ja oppimisen tuen kehittämissuunnitelmassa keskeinen tavoite on vahvistaa lasten ja nuorten osallisuutta tukevia toimintakulttuureja. Lähikouluperiaatteen mukaisesti oppimisen ja koulunkäynnin tuki pyritään järjestämään oppilaan omassa lähikoulussa tai sen alueella. Tuen lakiuudistus astui voimaan 1.8.2025, ja opetuksen järjestäjän velvollisuutena on varmistaa uuden lainsäädännön edellyttämät opetusjärjestelyt. Tavoitteet ja toimenpiteet kirjataan koulujen lukuvuosisuunnitelmiin.

Toimintaympäristön muutoksia ennakoidaan kehittämällä ja selkeyttämällä tuen rakenteita, prosesseja ja toimintatapoja kaupunkitasoisesti, alueellisesti ja yksikkökohtaisesti. Yksilöllisempää ja vahvempaa tukea tarjotaan esimerkiksi yhteisopettajuuden, joustavien ryhmittelyjen, pienryhmäopetuksen, konsultoinnin sekä erityisopetusosaamisen vahvistamisen avulla.

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhteistyötä tukee yhtenäisen opinpolun vuosikello, joka varmistaa tuen jatkumon nivelvaiheissa ja perusopetuksen jälkeisiin opintoihin siirryttäessä.

Järjestelmä- ja prosessiuudistuksia toteutetaan viiden kaupungin ja Kuntien Tieran yhteisessä DigiOne-hankkeessa. Sen tavoitteena on luoda kansallinen oppimisen palvelualusta ja ekosysteemi, joka korvaa vaiheittain nykyiset Primus-, Kurre- ja Wilma-järjestelmät. DigiOne otetaan käyttöön ensin pilottikouluissa ja käyttöönotto laajenee muihin kouluihin vaiheittain syksystä 2026 alkaen.

Kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen painopisteitä ovat kotoutumisen tukeminen, kielellisesti tuetun opetuksen kehittäminen ja kansainvälisyyskasvatuksen lisääminen. Kotikansainvälisyyttä ja AGENDA2030-toimintaohjelman merkitystä vahvistetaan koulujen arjessa Opetushallituksen myöntämän hankerahoituksen avulla. Kotouttamistyötä kehitetään koko toimialan palvelutarjottimen koamisella sekä kotoutumisen käsikirjan laatimisella perusopetukseen ja varhaiskasvatukseen. Kieli- ja kulttuuriryhmien opetukseen laaditaan vuoden 2025 aikana strategia, jossa asetetaan strategiset tavoitteet ja toimenpiteet kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen ja palveluiden järjestämiseksi ja kehittämiseksi.

## Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Perusopetuksen oppilasmäärä on kääntynyt laskuun, eikä kasvu ole ennusteiden mukaan odotettavissa lähivuosina. Syntyvyyden väheneminen on keskeinen tekijä, mutta muuttoliike voi muuttaa tilannetta suuntaan tai toiseen, ja sen vaikutuksia on vaikea arvioida täsmällisesti. Valmistavassa opetuksessa olevien ja sieltä yleisopetukseen siirtyvien oppilaiden määrä pysyy edelleen korkeana.

Syntyvyyden kehityksen seuranta on olennainen osa palveluverkon suunnittelua. Kaupunki päivittää vuosittain palveluverkkoselvityksen, jonka avulla voidaan ennakoida muutoksia ja reagoida niihin ajoissa. Oppilaaksiottoa koskevilla ratkaisuilla tehdään tiivistä yhteistyötä muiden paikallisten opetuksen järjestäjien kanssa. Jyväskylän Normaalikoulu toimii jatkossakin lähikouluna kaupungin alueella asuville oppilaille, yhdessä kaupungin omien koulujen kanssa. Lähikoulujen määrittelyllä voidaan ohjata ja tasapainottaa oppilasmääriä tehokkaammin kuin ennen. Normaalikoulun oppilasmääriä pyritään lisäämään suunnitelmallisesti laadukkaan opettajankoulutuksen varmistamiseksi. Tämä edellyttää kuitenkin muutoksia kaupungin palveluverkkoon.

Jyskän koulu muuttuu 1.8.2026 alkaen 1–4 vuosiluokkien kouluksi. Vuosiluokkien 5–6 opetus järjestetään Vaajakosken yhtenäiskoulussa. Tammirinteen koulun 1–2 luokkien opetus siirtyy Jyskän kouluun.

Oppilaiden tuen tarve lisääntyy ja monimuotoistuu. Oppimisen tuen rinnalla kasvavat myös oppilashuollolliset tarpeet. Elokuussa 2026 on jo vuoden verran noudatettu tuen lakiuudistusta ja arkikäytänteet ovat selkeytyneet.

Kaupungin perusopetuksen kouluissa järjestetään syksystä 2025 alkaen iltapäivätoiminta kaupungin omana toimintana. Tavoitteena on hyödyntää koulunkäynninohjaajaresurssia kustannustehokkaasti. Palveluntuottajien toimintaa jatketaan Normaalikoulussa, Kristillisessä koulussa ja Steiner-koulussa ja Valteri Onervassa. Vertti-toimintaa on järjestetty yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa ja jatkossa päävastuu toiminnan järjestämisestä siirtyy kaupungille.

Vuoden 2025–2026 kehittämisen painopiste on teemassa *osaavat, hyvinvoivat ammattilaiset ja hyvinvoiva koulu*. Teema on yhteinen varhaiskasvatuksen ja nuorisopalveluiden kanssa, ja sen tavoitteet pohjautuvat Kasvun ja oppimisen kehittämisohjelmaan, joka linjautuu kaupungin strategisiin tavoitteisiin.

Vuonna 2026 otetaan käyttöön DigiOne-järjestelmä, joka toimii siirtymävaiheessa rinnakkain nykyisen Primus-järjestelmän kanssa.

## Nuorisopalvelut

### Toiminnan kuvaus

Jyväskylän kaupungin nuorisopalveluiden tehtävä on suunnitella, kehittää ja tuottaa jyvaskyläläisille nuorille ja nuorille aikuisille palveluita, jotka tukevat heidän kasvuaan, osallisuuttaan ja itsenäistymistään. Tavoitteena on parantaa ja tukea nuorten hyvinvointia sekä kasvu- ja elinoloja yhdessä muiden toimijoiden sekä nuorten kanssa. Toiminta kohdentuu nuorisolain (2016) mukaisesti alle 29-vuotiaisiin nuoriin, joita Jyväskylässä on lähes 40 % asukasmäärästä.

Alueellinen nuorisotyö tarjoaa 13–18-vuotiaille nuorille ennaltaehkäisevää, mielekästä, nuorilähdistä ja monipuolisia kokemuksia tarjoavaa vapaa-aikaa turvallisissa ympäristöissä. Työ perustuu kahdeksaan nuorisotilaan, nuorisoverstaaseen sekä liikkuvan nuorisotyön yksikköön. Keskustassa sijaitsee kulttuurisen nuorisotyön keskus Veturitallit, jonka kohderyhmä ovat 13–29-vuotiaat nuoret. Lisäksi alueellinen nuorisotyö organisoii kadulle jalkautuvaa nuorisotyötä, digitaalista nuorisotyötä sekä nuorisopalveluiden loma-ajan toimintaa.

Kohdennetun nuorisotyön keskiössä on tuen tarpeessa olevien nuorten vahvempi yksilöllinen tukeminen, auttaminen ja palveluun ohjaus. Kohdennettua nuorisotyötä ovat etsivä nuorisotyö, erityisnuorisotyö ja nuorten työpajatoiminta. Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa 15–28-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen ja työelämän ulkopuolella ja ohjata heidät tarvittavien palveluiden piiriin. Erityisnuorisotyö vastaa Nuorten kohtaamispaikka Bostarin toiminnasta ja keskustan alueelle jalkautumisesta sekä osallistuu moniammatilliseen Ankkuri-ryhmään, jonka tehtävänä on nuorten tekemien rikosten ennaltaehkäisy. Nuorten työpajatoiminta tarjoaa valmennus-, ohjaus- ja opetuspalveluja 15–28-vuotiaille jyvaskyläläisille nuorille. Tavoitteena on tukea nuoren työ- ja toimintakykyä sekä vahvistaa nuorta opintoihin, työelämään tai kiinnittymään muihin häntä tukeviin palveluihin. Lisäksi yhteistyössä Gradian kanssa järjestetään opinnoissaan keskeyttämisuhan alla oleville nuorille Vivo-valmennusta ja työpajaympäristö voi myös toimia Tuva-opintojen ja toisen asteen opintojen vaihtoehtoisena oppimisympäristönä.

Yhteiskunnallinen nuorisotyö tuottaa koko nuorisopalveluita läpileikkaavia, ennalta ehkäiseviä palveluita ja toimintaa, kuten koulunuorisotyötä, osallisuuskasvatusta (ml. Lasten parlamentti ja nuorisovaltuusto), sekä kansainvälistä toimintaa ja kestäväen kehityksen teemoja. Koulunuorisotyö kohdentuu erityisesti yläkouluikäisiin nuoriin, muut toiminnot koskettavat kaikkia alle 29-vuotiaita jyvaskyläläisiä. Yhteiskunnallisten palveluiden kautta kulkevat myös Jyväskylän nuorisohavainnot ja siellä on päävastuu järjestöjen kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Ennaltaehkäisevän nuorisotyön tärkein tavoite on tukea nuorten kasvua ja hyvinvointia sekä tarjota heille osallisuuden, yhteisöllisyyden ja vaikuttamisen kokemuksia.

Nuorisopalvelut hallinnoivat poikkihallinnollisia toimintoja: Nuorten taloa, Ohjaamo Jyväskylää sekä SIB-toimintaa.

### Toiminnan painopistealueet

Vuosi 2026 tulee olemaan nuorisopalveluissa juhlavuosi, sillä kunnallinen nuorisotyö täyttää Jyväskylän kaupungissa 80 vuotta. Juhlavuosi tulee näkymään nuorisopalveluiden toiminnassa pitkän vuotta.

Nuorisopalveluiden toimintaa ohjaavan suunnitelman, Nuorisopläänin, päivitys valmistui syksyllä 2025 ja se tulee ohjaamaan nuorisopalveluiden toimintaa seuraavina vuosina. Nuorisopalveluiden visiona on ”Jyväskylä on hyvinvoivien nuorten kaupunki”. Tätä edistetään keskittymällä nuorten kohtaamiseen yhteisöllisen, yhteiskunnallisen ja kohdennetun nuorisotyön menetelmin.

Nuorisopläänin päivityksen yhteydessä toteutettiin laaja nuorten, sidosryhmien ja kuntalaisten kuuleminen, josta esiin nousseita asioita tullaan painottamaan nuorisopalveluiden toiminnassa vuonna 2026. Nuorten tarpeita ja toiveita huomioidaan ja nuoria otetaan mukaan toiminnan suunnitteluun. Valitettavasti osaan nuorisopalveluiden toiminnoista vaikuttaa talouden sopeuttamistoimina tehdyt tilaratkaisut, joiden vaikutukset tulevat näkyviksi vuonna 2026. Nuorisopalvelut pyrkii mukauttamaan toimintaa haastavassa tilanteessa, jotta negatiiviset vaikutukset nuoriin tulisivat olemaan mahdollisimman vähäisiä. Toimintoja joudutaan jossain määrin supistamaan ja kehitettyjä, hyväksi todettuja toimintatapoja muuttamaan, jotta toiminta pystytään uusissa tiloissa toteuttamaan.

Nuorisopalveluiden toiminnan ja palveluiden markkinointia sekä viestintää tehostetaan edelleen vuonna 2026, erityisesti some-viestinnän osalta. Toiminnan vaikuttavuutta seurataan kaikki palvelut kattavan palautejärjestelmän avulla ja nuorilta saatava palaute huomioidaan toiminnan kehittämisessä.

Nuorisopalvelut tekee vuonna 2026 kansainvälistä nuorisotyötä omien Erasmus+- ja ESC-ohjelmien tavoitteiden ja suunnitelmien mukaisesti. Näiden lisäksi nuorisopalvelut on kumppanina muutamassa EU- rahoitteisessa hankkeessa (esim. Girl Power Empower).

Jyväskylässä on suhteellisesti paljon syrjäytymisvaarassa olevia eli ns. NEET-tilanteessa (ei työssä, koulutuksessa tai asepalveluksessa) olevia nuoria ja nuoria aikuisia. Nuorisopalvelut tuottaa useita toimintoja, jotka kohdentuvat erityisesti heikommassa asemassa olevien nuorten tukemiseksi, kuten etsivä nuorisotyö, erityisnuorisotyö, Nuorten talo, nuorten työpajatoiminta ja SIB-hanke. Haasteena on ko. nuorten tarvitsemien palveluiden heikko saatavuus erityisesti mielenterveys- ja päihdepalveluissa. Nuoret tarvitsevat tukea ja apua muissa palveluissa asioimiseen sekä koulutus- ja työelämäpoluille kiinnittymiseen. Nuorten ja nuorten aikuisten palveluverkon kehittäminen edellyttää tiivistävää yhdessä tekemistä Keski-Suomen hyvinvointialueen, oppilaitosten sekä kolmannen sektorin kanssa. Nuorisopalvelut tulee panostamaan edelleen nuorten palveluverkon kehittämiseen Jyväskylässä mm. hankeyhteistyöllä.

Nuorten työpajatoiminnassa jatketaan tiivistä yhteistyötä toisen asteen oppilaitosten kanssa. Opinnoistamisen käytäntöjä selkeytetään ja vahvistetaan ja opiskelijoille tarjotaan vaihtoehtoisia oppimisympäristöjä hyödyntämällä koulutussopimuksia. Selvitetään mahdollisuutta hyväksyä nuoren omaehtoinen pajasopimus osaksi työllistymistä edistäviä palveluja. Erityistä huomiota kiinnitetään nuorten työpajakakon jälkeisiin jatkopolkuihin ja sijoittumisiin, ja yhteistyötä työelämän toimijoiden kanssa vahvistetaan. Nuorten työpajatoiminnassa tiivistetään yhteistyötä Keski-Suomen hyvinvointialueen ja TE-palveluiden kanssa. Lisäksi Jyväskylän kaupungin sisällä vahvistetaan poikkihallinnollista yhteistyötä nuorten palveluiden kehittämiseksi.

Nuorisopalvelut kehittää tulevana vuosina toimintoja, joilla vastataan erityisesti kestävä kehityksen teemoihin. Yhdessä nuorten kanssa pyritään käynnistämään toimintoja, joilla vastataan nuorten ympäristöhuoliin ja –ahdistuksiin. Lisäksi nuorisopalveluiden kaikissa toiminnoissa huomioidaan ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys sekä lisätään työntekijöiden valmiuksia ja osaamista.

Nuorten talon ja Ohjaamo Jyväskylän toiminnan kehittämistä jatketaan yhdessä Keski-Suomen hyvinvointialueen sekä työllisyyspalveluiden kanssa.

## **Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna**

Nuorisobarometrin (2024) mukaan nuorten usko tulevaisuuteen on heikentynyt. Myös tulevaisuus-usko erityisesti Suomen tulevaisuuteen on heikentynyt (Sitran tulevaisuusbarometri). Tulevaisuus-uskolla on tärkeä merkityksensä yhteiskunnan toiminnan, kehityksen ja jatkuvuuden turvaamiselle puhumattakaan sen inhimillisestä merkityksestä yksilöiden ja yhteisöjen valinnoille ja elämänpolkujen rakentumisille. Nuorisotyön tulee tukea nuorten tulevaisuususkon vahvistumista.

Heikommassa asemassa olevien nuorten tilanne on haastava Jyväskylässä. Nuorisotilastojen mukaan arvio NEET-tilanteessa olevien 15–28-vuotiaiden nuorten määrästä on Jyväskylässä kääntynyt nousuun. Viimeisimmän arvion (2023) mukaan NEET-tilanteessa olevia nuoria on Jyväskylässä jo 15,5 prosenttia 15–28-vuotiaista eli 5 134 nuorta. NEET-tilanteessa olevien nuorten määrän lisäksi myös tilastot nuorten rikollisuuteen, huumekuolemiin ja häätöihin liittyen ovat huolestuttavia Jyväskylässä. Nuorten aikuisten häädöt ovat lisääntyneet Jyväskylässä. Vuonna 2023 Jyväskylän toimittuja häätöjä eli niitä, joissa koti menetettiin, oli eniten nuorilla aikuisilla. Eniten tuona vuonna kodin menetyksiä oli Jyväskylässä ikäluokissa 20–29-vuotiaat. Valtaosa (70 %) häädetyistä oli miehiä. Vuonna 2023 kuusi alle 25-vuotiaasta nuorta kuoli huumausaineisiin. Alle 18-vuotiaiden rikostilastoissa (2024) erityisesti henkeen ja terveyteen kohdistuneissa rikoksissa ja huumausainerikoksissa on erittäin huomattavaa kasvua vuoteen 2023 verrattuna. Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset ovat lisääntyneet 24 prosenttia ja huumausainerikokset 39 prosenttia.

Lapsia, nuoria, perheitä ja nuoria aikuisia haastavat myös yleinen maailmantilanteen epävakaisuus ja heikko taloustilanne. Sosiaaliturvan muutosten negatiiviset vaikutukset (mm. ahdistuneisuuden lisääntyminen, taloudelliset vaikutukset, asunnottomuus, velkaantuminen, ruoka-avun tarpeet, maksuttomien vapaa-ajan palveluiden kysynnän lisääntyminen) näkyvät jo nuorisopalveluiden asiakkaissa ja heidän lähiverkostoissaan. Lisäksi koronaviruspandemian jäljiltä on vielä nuorten keskuudessa laajamittaista palveluvajetta mm. mielenterveyspalveluiden saatavuudessa. Vihapuheen ja rikollisuuden voimistuminen, radikalisoituminen ja erilaiset polarisoitumisen kehityssuunnat esimerkiksi taloudellisten mahdollisuuksien tai arvo- ja katsomuksellisten kysymysten suhteen on huomioitava myös nuorempien nuorten osalta.

Jyväskylän kaupunki luopui Matarankadun nuorten työpajatoiminnan tiloista kesällä 2025 osana talouden tasapainottamistoimia. Työpajatoiminta on jaettu kahteen toimipisteeseen: keskustan Veturitalleille ja Kuokkalassa sijaitsevaan Mutteriin. Tilamuutoksien vuoksi nuorisopalvelut kehittävät toimintaansa, jotta palvelutaso saadaan ylläpidettyä erityisesti nuorten työpajatoiminnassa ja alueellisessa nuorisotyössä.

Nuorten hyvinvoinnin haasteet ja monimutkaiset elämäntilanteet kuormittavat nuorisopalveluja ja sen henkilöstöä yhä enemmän. Resurssien tarve on kasvava.

TE2025-uudistuksen myötä työllisyydenhoito siirtyi kuntien järjestämisvastuulle, ja Jyväskylän sekä Muuramen työllisyysalue aloitti toimintansa vuoden 2025 alussa. Työllisyysalueiden tulee varmistaa toimintaedellytykset nuorten työllistymistä edistävälle monialaisen tuen yhteispalvelulle (Laki työllisyyden monialaisesta edistämisestä 381/2023, 16 §). Jyväskylän ja Muuramen alueella palvelua tuottaa Ohjaamo Jyväskylä, joka jatkaa sivistyspalveluiden alaisuudessa. Ohjaamon toimintaa koordinoivan Nuorten talon koordinaattorin (1 htv) työpanos on jaettu nuorisopalveluiden (70 %) ja työllisyyspalveluiden (30 %) kesken. Nuorten talo ja Ohjaamo Jyväskylä jatkavat yhteistyön kehittämistä työllisyyspalveluiden kanssa.

TE2025-uudistus vaikuttaa myös nuorten työpajatoiminnan asiakkaiden tilanteisiin. Työkokeilun maksimipituuden lyhentyminen kuuteen kuukauteen ja kuntouttavan työtoiminnan päättymisen työpajalla vaikeuttavat nuorten osallistumista pajatoimintaan. Yhä useammalla pajatoimintaan hakeutuvalla nuorella on suuri tarve vahvistaa omaa elämän- ja arjenhallintaa sekä työ- ja toimintakykyä ennen työ- tai opiskeluelämäänsä suuntautumista.

# Avustukset ja sopimukset 2024–2026

## Avustukset ja sopimukset 2024–2026

### Nuorisopalvelut

|                                                  | TP             | TA             | TA             | Muutos 2025–2026 |            |
|--------------------------------------------------|----------------|----------------|----------------|------------------|------------|
| (euroa)                                          | 2024           | 2025           | 2026           | euroa            | %          |
| <b>Nuorisotoiminnan avustukset ja sopimukset</b> |                |                |                |                  |            |
| Nuorisotoiminnan avustukset                      | 95 250         | 107 000        | 107 000        | 0                | 0 %        |
| Kulttuuriyhdistys Väristys ry.                   | 61 000         | 61 000         | 61 000         | 0                | 0 %        |
| <b>Avustukset ja sopimukset yhteensä</b>         | <b>156 250</b> | <b>168 000</b> | <b>168 000</b> | <b>0</b>         | <b>0 %</b> |

\* Nuorisotoiminnan avustukset eivät sisällä nuorisovaltuuston jakamaa hankerahaa.

## Kylän Kattaus

### Toiminnan kuvaus

Jyväskylän kaupungin ruokapalvelu Kylän Kattaus toimii sivistyspalvelujen toimialalla nettobudjetoituna palvelualueena. Kylän Kattauksen tehtävänä on tarjota hyvinvointia ja huolenpitoa arjessa asiakkaan lautaselle. Visiona on olla arvostettu, laadukas ja kustannustehokas hyvinvoinnin edistäjä sekä olla haluttu ja jatkuvasti kehittyvä ammattilaisten työyhteisö. Tätä Kylän Kattaus toteuttaa olemalla uudistuva, yhteistyöhaluinen ja luotettava ruokapalvelukumppani. Asiakkaiden hyvinvoinnista huolehditaan ohjaamalla terveelliseen ja monipuoliseen ruokavalioon. Kylän Kattaus tuottaa ruokapalvelua kaupunkikonsernin sisäisille asiakkaille.

**Tuotannon palveluyksikkö** valmistaa 18 000 lounasta päivässä Palokan ja Ristonmaan keskeistyöissä sekä lasten ja nuorten leirien ja suur tapahtumien ruokapalvelua.

**Ruokapalvelujen palveluyksikkö** tuottaa ruokapalveluja 80 päiväkotiin ja kouluun. Päiväkodeissa tarjotaan aamupala, lounas ja välipala, vuoropäiväkodeissa myös päivällinen ja iltapala. Kouluissa tarjolla on päivittäin lounas ja Jälkkärin välipala. Lisäksi tarjolla on maksullista välipalaa. Palvelukeittöverkko rakennetaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkon mukaisesti.

**Hallinnon tukipalveluyksikkö** tuottaa tukipalveluja ruokapalvelujen palveluyksiköille.

### Toiminnan painopistealueet

Kylän Kattaus -liikelaitos lakkautetaan vuoden 2025 lopussa ja Kylän Kattauksen toiminta siirtyy nettobudjetoiduksi palvelualueeksi Sivistyksen toimialalle. Nettobudjetoidun yksikön perustamisen vuoksi tuleva organisaatiomuutos tulee vaikuttamaan Kylän Kattauksen hallinnollisiin tehtäviin ja aiheuttaa tehtäväkuvamuutoksia. Muutosten hallinta, toimeenpano ja toiminnan vakiinnuttaminen on vuoden 2026 yksi keskeisimmistä toiminnan painopistealueista.

Kylän Kattauksen toiminnan painopistealueet pohjautuvat Kylän Kattauksen **strategisiin linjauksiin**. Kylän Kattaus tukee lapsen ja nuoren kasvua ja oppimista tarjoamalla laadukasta varhaiskasvatus- ja kouluruokailua. Tavoitteena on, että mahdollisimman moni oppilas syö kouluaterian päivittäin, tulee mielellään ruokailemaan ja on tyytyväinen ruuan laatuun ja palveluun. Koululounaalle osallistumista mitataan säännöllisesti lautaslaskennan avulla.

Yhtenä painopisteenä on resurssiviisas ja eettinen toiminta. Kylän Kattaus järjestää ruokapalvelut järkevästi, luonnonvaroja ja energiaa resurssiviisaasti käyttäen, päästöjä vähentäen ja kiertotaloutta monipuolisesti edistäen. Ruokalistan hiilijalanjäljen lähtötaso määritellään vuoden 2026 aikana. Kun lähtötaso on määritetty, asetetaan prosentuaalinen tavoite hiilijalanjäljen pienentämiseen vuoteen 2030 mennessä. Hiilijalanjäljen laskemisessa käytetään Aromi-toiminnanohjausjärjestelmän laskuria ja mittarina tullaan käyttämään hiilidioksidioksidiekvivalenttia CO<sub>2</sub>-ekv.

Ruokahävikin vähentäminen on keskeisiä ruokapalvelun tavoitteita niin taloudelliselta kuin resurssi- viisausnäkökulmasta. Hävikin vähentämistä jatketaan tarkentamalla elintarvike- ja palvelukeittiöiden ruokatilauksia sekä ympäristö- ja ruokakasvatuksen avulla. Aiemmin on mitattu lautashävikkiä, jatkossa huomioidaan kokonaishävikki eli lautas- ja tarjoiluhävikki sekä keittiössä syntynyt biojäte. Vuonna 2025 on otettu käyttöön Aromi-toiminnanohjausjärjestelmän menekki-hävikki, johon kirjataan päivittäin hävikin määrä. Kun hävikin kokonaismäärän lähtötaso on määritetty, asetetaan prosentuaalinen tavoite ruokahävikin vähentämiseksi vuoden 2026 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Hävikin määrässä ei ole mahdollista päästä nollahävikkiin, mikä tarkoittaisi ruoan loppumista päiväkodeissa ja kouluissa.

Viime vuosina sairauslomien määrä on lisääntynyt osin osaavan, työkykyisen ja sitoutuneen henkilöstön rekrytointihaasteista. Tavoitteena on, että ruokapalvelun henkilöstö on ammattitaitoista, työkykyistä ja motivoitunutta niin työhön kuin ammatilliseen kehittymiseen. Painopisteenä on sairauslomien vähentäminen, mitä tukee onnistunut henkilöstön sijoittelu, työn mitoitus ja tehtävänkuvat. Ruokapalvelun mitoitus työ valmistuu syksyllä 2025, jonka jälkeen henkilöstön työtunteja tasataan vastaamaan mitoituksen tuloksia eli pyritään siihen, että jokaisessa keittiössä on oikea määrä työntekijöitä oikeaan aikaan huomioiden mm. asiakasmäärä, erityisruokavaliot ja keittiön päivittäiset tehtävät. Vaikeiden erityisruokavalioiden lisääntyminen ja henkilöstön osaamiseen liittyvät haasteet ovat lisänneet ohjauksen ja valvonnan tarvetta. Perehdyttämistä ja sisäistä valvontaa tullaan tehostamaan.

Lasten ja luontaiseturuokailijoiden määrän väheneminen vaikuttaa ruokapalvelun palvelutarpeeseen pitkällä aikavälillä. Työn määrä vähenee keittiössä pikkuhiljaa asiakasmäärän vähentyessä, mutta ruokapalvelua hoitamaan tarvitaan edelleen henkilöstöä. Kylän Kattaus on kilpailukykyinen ja kustannustehokas ja valitsee sellaisia säästäviä ja taloudellisia tapoja toimia, jotka vähentävät kustannuksia laadun kärsimättä. Ruokapalveluhenkilöstön työtuntimäärää tarkastellaan pyrkien kustannustehokkuuteen. Tarkastelussa huomioidaan ruokapalvelun palvelutarve ja arvioidaan mahdollisuutta joustaviin työkuviin, esimerkiksi puhtauspalvelutyön lisäämistä tehtäviin, jotta henkilöstöä ei tarvitse osa-aikaistaa tai ruokapalvelutyötä osaulkoistaa.

## Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Osana kaupungin sopeuttamissuunnitelman 2023–2026 laatimista selvitettiin Kylän Kattauksen toiminnan järjestämisen vaihtoehtoja. Kylän Kattaus liikelaitos lakkautetaan vuoden 2025 lopussa ja vuonna 2026 alusta alkaen Kylän Kattaus toimii nettobudjetoituna yksikkönä sivistyspalveluiden alaisuudessa.

Ruokapalvelulla on merkittävä rooli ilmastonmuutoksen hillitsemisessä, jonka eteen on tehty jo vuosia pitkäjänteistä työtä mm. kasvisruoan lisäämisellä, ruokahävikin vähentämisellä ja ympäristötaavoitteiden huomioimisella elintarvikehankinnoissa. Resurssiviisaustavoitteet ja -toimenpiteet päivitetään vuonna 2025 vastaamaan nykyhetken haasteisiin.

Syntyvyys alenee Suomessa. Vuonna 2030 Suomessa on 80 000 lasta ja Jyväskylässä 2800 vähemmän kuin tällä hetkellä. Lasten määrän väheneminen vaikuttaa niin varhaiskasvatukseen kuin perusopetukseen ja sitä kautta myös päiväkotij- ja kouluruokaa tarjoaviin palveluntuottajiin. Tällä hetkellä Kylän Kattaus tuottaa 18 000 lounasta päivittäin. Mikäli syntyvyys laskee ennusteiden mukaisesti, tulee ruokapalveluiden asiakasmäärä laskemaan. Tämä on huomioitava toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä.

Vaikka syntyvyys laskee, kasvaa vieraskielisten lasten ja työntekijöiden osuus. Kylän Kattaus on monikulttuurinen työyhteisö, ja vieraskielisten työntekijöiden osuus tulee lisääntymään johtuen myös ruokapalvelualaa vaivaavasta työvoimapulasta. Monikulttuurisuus on huomioitava entistä paremmin ruokapalvelun asiakaspalvelu- ja esihenkilötyössä. Kylän Kattaus on osallistunut vuonna 2025 EU:n osarahoittamaan Jyväskylän ammattikorkeakoulun ja Jyväskylän yliopiston Kohtaus-hankkeeseen, jossa on kehitetty kielitietoista rekrytointia, perehdytystä ja työyhteisön monimuotoisuutta. Hankkeessa saatuja opit ja laaditut rekrytointi- ja perehdytysmateriaalit tullaan hyödyntämään ja otamaan osaksi toimintatapaa.

Lasten ja nuorten osallisuus on tärkeää, jotta he pääsevät vaikuttamaan itseään koskevien palvelujen toteuttamiseen kaikissa ikävaiheissa. Ruokapalvelun asiakkaille järjestetään säännöllisesti asiakastytyyväisyyskyselyitä ja alakouluikäisten Lasten Parlamentin Makuraati kokoontuu vuosittain keskustelemaan ruokapalvelun edustajien kanssa kouluruokaan ja -ruokailuun liittyvistä asioista ja valitsemaan uuden ruokalajin seuraavan lukuvuoden ruokalistalle. Yläkouluikäisille vastaavaa vaikuttamisen kanavaa ei ole. Kouluterveyskyselyissä nousee esiin, että erityisesti yläkouluikäiset eivät

syö koululounasta päivittäin. Lisäämällä yhteistyötä perusopetuksen ja nuorisopalvelujen kanssa tulisi selvittää mahdollisuus yläkouluikäisille Makuraati-tyyppiseen toimintaan, jotta myös he pääsevät vaikuttamaan kouluruokaan, mikä lisää koululounaan päivittäistä syömistä, edistää oppimista ja hyvinvointia.

Euroopassa ja maailmassa tapahtuvien muutosten vuoksi varautumisen valmiusastetta on nostettu Suomessa ja Jyväskylän kaupungissa. Kaupungin varautumisen myötä jatkuvuudenhallinta ja turvallisuustyö nousee painopisteeksi myös ruokapalveluissa.

Kulttuuri- ja liikuntapalvelut

# Irtaimen käyttöomaisuuden investoinnit

## Kasvun ja oppimisen palvelut, irtaimen käyttöomaisuuden hankinnat

| 1 000 euroa                                                                                       | TA 2026        |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| <b>Ict-investoinnit</b>                                                                           | <b>100,0</b>   |
| Koulujen TVT- ja AV-laitteiden päivittäminen                                                      | 100,0          |
| <b>Varhaiskasvatus</b>                                                                            | <b>1 150,0</b> |
| Varhaiskasvatuksen täydennyskalustaminen                                                          | 70,0           |
| Kivistön päiväkodin ensikertainen kalustaminen ja AV-/TVT-laitehankinnat                          | 400,0          |
| Keskustan päiväkotikoulun ensikertainen kalustaminen ja AV-/TVT-laitehankinnat (päiväkodin osuus) | 470,0          |
| Savulahden liikuntapuiston päiväkodin ensikertainen kalustaminen ja AV-/TVT-laitehankinnat        | 50,0           |
| Jyskän koulun vanhan osan peruskorjaus; kalustaminen ja AV-/TVT-laitehankinnat (päiväkodin osuus) | 160,0          |
| <b>Perusopetus</b>                                                                                | <b>295,0</b>   |
| Perusopetuksen täydennyskalustaminen                                                              | 70,0           |
| Keskustan päiväkotikoulun ensikertainen kalustaminen ja AV-/TVT-laitehankinnat (koulun osuus)     | 175,0          |
| Jyskän koulun vanhan osan peruskorjaus; kalustaminen ja AV-/TVT-laitehankinnat (koulun osuus)     | 50,0           |
| <b>Nuorisopalvelut</b>                                                                            | <b>30,0</b>    |
| Veturitallien esiintymislavan uusinta ja esitystekniikka                                          | 30,0           |
| <b>Kylän kattaus</b>                                                                              | <b>50,0</b>    |
| Kivistön päiväkodin keittiön kalusto (ensikertainen kalustaminen)                                 | 15,0           |
| Keskustan päiväkotikoulun keittiön kalusto (ensikertainen kalustaminen)                           | 15,0           |
| Keskuskeittiön ruoankuljetusvaunujen korvaavat hankinnat                                          | 20,0           |
| <b>Irtaimen käyttöomaisuuden hankinnat yhteensä</b>                                               | <b>1 625,0</b> |